International Conference on Civil Engineering
Architecture and urban infrastructure
29-30 July 2015, Tabriz , Iran

سبک بین الملل: تاثیر تکنولوژی بر معماری

معرفی سبک بین الملل (با تمرکز بر نمونه های نیویورک)

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد منظر، پردیس هنرهای زیبا دانشگاه تهران، ایمیل hemmatiarchitect@yahoo.com
۲ – دانشجوی کارشناسی معماری، دانشگاه شهید چمران اهواز، ایمیل azarnushamiri@yahoo.com

چکیده

سبک بین الملل یکی از سبک های قرن اخیر است بر معماری تاثیر فراوان نهاده است. این سبک بر پایه ی تفکری شکل گرفت می توانیم با پشتوانه ی تکنولوژی با ایجاد اصول و معیار هایی ثابت به معماری ای بین المللی و قابل استفاده برای مردم سراسر دنیا دست یابیم. منشا این تفکر نگرشی است که پس از انقلاب صنعتی و بوجود آمدن طبقه ی کارگر و تولد ایدئولوژی های جهان شمول سوسیالیست و کمونیسم مربوط دانست. نظریه هایی که بدنبال تجویز نسخه یکسان برای تمامی افراد جامعه بودند. شهر نیویورک به عنوان یکی از پایگاه های فرهنگی و هنری قرن بیستم، مبدا ظهور این سبک شد. افق دید جهانی که در این شهر پیش از شکلگیری این سبک وجود داشت بستری شد تا سبک بین الملل، در این نقطه شکل گیرد.

در این نوشتار با توجه به ماهیت داده های موجود، پژوهش به شیوه ی تاریخی انجام شده است و در آن ابتدا به تعریف سبک بین الملل و بیان اهداف آن می پردازیم سپس تاثیرگذارترین بناهای آن در بستر شکلگیری اش را معرفی می نماییم. سبک بین الملل در عین نگاه افراط گرایانه ای که به معماری داشت، تجربه ای سودمند در راستای رشد و بهینه سازی معماری امروز شد.

واژگان کلیدی: سبک بین الملل، یکسان سازی، تکنولوژی، نیویورک

مقدمه

سبک بین الملل یکی از سبک های قرن اخیر است که با اینکه بیش از هشت دهه از پیدایش آن می گذرد همچنان بر معماری امروز ما اثر گذار است. این سبک خالص ترین و مینیمال ترین شکل معماری مدرن است. مبدا این شیوه جنبش هایی از آلمان و هلند در دهه ی ۲۰ میلادی - خصوصا مدرسه ی باهاوس- بودند. سبک بین الملل بر پایه ی این تفکر شکل گرفت که همانطور که پیشرفت فناوری ما را قادر ساخت تا مصنوعات دستی (Crafts) را صنعتی تولید کنیم و به تمام دنیا صادر کنیم، می توانیم با ایجاد اصول و معیار هایی ثابت به معماری ای بین المللی و قابل استفاده برای مردم سراسر دنیا دست یابیم. مثالی که در این مورد توسط هنری راسل هیچکاک مطرح شد چنین بود:"همانطور که یک یخچال یا یک رادیو برای اروپایی و آفریقایی یکسان است، ساختمان و معماری هم می تواند برای آن ها یکسان باشد." البته تکنولوژی همواره جزجدایی ناپذیر معماری بوده است و این منحصر به قرن اخیر نیست. همانطور که اگر به واژه ی "Architecture" به معنای معماری نگاهی بیاندازیم می بینیم که بخش دوم آن "tech" ریشه ی یونانی همان تکنولوژی است اما آنچه مقصود است نگرشی است که پس از انقلاب صنعتی و خصوصا در قرن بیستم، بر

فضای فکری جامعه اروپا و آمریکا حاکم شده بود. گویی که از تمام واژه ی معماری فقط "tech" را دیدند.

با توجه به آنکه معرفی سبک بین الملل به جهانیان به طور رسمی در موزه ی مدرن آرت شهر نیویورک انجام گرفت، این شهر خود از بستری برای ظهور اولین آثار این سبک شد. به همین جهت در این نوشتار به طور خاص تاثیر شیوه ی بین الملل را در شهر نیویورک بررسی می کنیم. ابتدا به بیان تعاریف و اهداف سبکی آن می پردازیم سپس مهمترین آثار معماری به همراه مسائل اقتصادی و فرهنگی و تاثیر گذار اجتماعی نیز به طور خلاصه بررسی گردد.

۱- معرفی سبک بین الملل

۱-۱- شکل گیری

شکل گیری نطفه تفکر شیوه بین الملل را باید به انقلاب صنعتی و بوجود آمدن طبقه ی کارگر و تولد ایدئولوژی های جهان شمول سوسیالیست و کمونیسم مربوط دانست. نظریه هایی که بدنبال تجویز نسخه یکسان برای تمامی افراد جامعه بودند. در اوایل دهه بیست میلادی در اروپا که صنعت ساخت و ساز که پیشرفت شگرفی نموده بود مورد تقلید معماران آمریکایی قرار گرفت. در سال ۱۹۱۲ میلادی ساختمان کارخانه ی فاگوس توسط گروپیوس و آدولف مایر در آلمان طراحی و ساخته شد. (مزینی، ۱۳۸۶) این بنا را اولین ساختمان به شیوه بین الملل می دانند. در سال ۱۹۲۲میلادی دومین جلسه کنگره ی بین المللی فرانکفورت برگزار گشت و «حداقل سکونت» مورد بحث قرار گرفت. در این کنگره لوکوبوزیه و گروپیوس به بیان دیدگاه های خود در مورد ایجاد زندگی حداقلی برای قشر کارگر پرداختند. نخستین بار سال ۱۹۳۲ در نمایشگاهی در موزه ی هنر مدرن نیویورک که معماران مختلف از سراسر اروپا و آمریکا در آن حضور داشتند، از واژه «سبک بین الملل» استفاده شد. این نمایشگاه را که هنری راسل هیچکاک و فیلیپ جانسون با عنوان «معماری مدرن: نماشگاه بین المللی» بهمراه شرکت معماران اروپایی و آمریکایی ترتیب داده بودند به معرفی آخرین ابداعات و پیشرفت های کشور های اروپایی می پرداخت. در این نمایشگاه برای نخستین بار سخن از «سبک بین الملل» آورده شد و قواعد آن ارائه شد.

۱-۲- قواعد و اهداف

هیچکاک و جانسون با وجود آنکه جنبش نو ظهور لوکوربوزیه و میس وندر رو را به عنوان سبک می پذیرفتند، اما اعتقاد داشتند برای اشاعه این تفکر نیاز به ایجاد ایدئولوژی جامع تر وجود دارد. همچنین در این نمایشگاه لیستی از بنا هایی که واجد تعاریف سبک بودند به عنوان الگو معرفی شد. مهمترین آنها مدرسه باهاوس در دسا (والتر گروپیوس)، ویلا ساوا،حومه پاریس (لوکوربوزیه)، پاویون بارسلون (میس وندر روهه) و پی اس اف اس در فیلا دلفیا(لزکیز) بیان شدند. با توجه به این الگو ها، سه قائده ی کلی رادر تعریف اولیه ارائه نمودند:

۱. حجم به جای جرم

۲.نظم بجای تقارن

۳.محکوم نمودن تزئینات

هر ایدئولوژی که متولد می گردد به دنبال هدف ها و غایت هایی است که همان مقاصد و نیت هایی است که افراد را به شکل دادن آن مبدر ساخته است. بر اساس نظریه ی فکری این سبک، ساختمان باید فاقد هرگونه خصوصیات منطقه ای، شهری، محله

ای و آب و هوایی باشد، همانگونه که تولیدات صنعتی چون اتومبیل، هواپیما، یخچال، رادیو و دیگر تولیدات فاقد خصوصیات منطقه ای هستند. همان رادیویی که در پایتخت های اروپایی مورد ستفاده قرار می گیرد، می تواند در روستا های آفریقایی نیز مورد استفاده باشد. (مزینی، ۱۳۸۶) بر این اساس این سبک اساسا رسیدن به جامعه ی آرمانی را درگروی یکپارچه ساختن جهان می بیند. (قبادیان، ۱۳۹۰)

۲- سبک بین الملل در شهر نیو یورک

۲-۱- شهر نیویورک، نگاه جهانی

شهر نیویورک در ایالتی به همان نام واقع شده است. در شمال شرقی ایالات متحده آمریکا، پایتخت آن آلبانی و شهرهای مهم آن نیویورک، سیراکیوز، روچستر و بوفالو است و تاسیس آن را به قرن ۱۵میلادی نسبت داده اند. نیویورک را می توان در زمره مهمترین شهر های ایالات متحده آورد طبق آمار سال ۲۰۰۰ میلادی مجله اکونومی یک سوم از کل مبادلات تجاری دنیا در این شهر صورت می گیرد. بدیهی است که اهمیت این شهر تنها مربوط به بعد اقتصادی آن نیست و به عنوان یکی از پایگاه های فرهنگی و هنری قرن بیستم نیز شناخته می گردد. (لوسی اسمیت، ۱۳۸۰) این شهر در قرن بیستم با سبقت جستن از پاریس به عنوان قطب اول هنر دنیا قرار گرفت و علاوه بر پیشروی سیاسی و اقتصادی، به عنوان پایگاه هنر معاصر نیز شناخته می گردد. همین موضوع بستری شد تا سبک بین الملل، نگاهی جهانی و جهان شمول داشته باشد.

۲-۲- نمونه موردی

در نیویورک بیش از هر شهر دیگری در آمریکا ساختمان هایی با سبک بین الملل ساخته شد. هدف تبدیل مرکزی جهانی و بین المللی در نیویورک بود به همین جهت با ساخت محوطه ی عظیم سنترال پارک، در اطراف آن ساخت اولین ساختمان های این سبک شکل گرفت. بی جهت نیست که این فضا سنترال پارک (پارک مرکزی) نام میگیرد که در آن واژه مرکزی (سنترال) ارجاع به کل دنیا دارد و سعی در القای این مفهوم دارد که مرکز دنیا در این ناحیه قرار گرفته است. در این بخش به اختصار به معرفی مهمترین و تاثیر گذار ترین بنا های این شیوه در شهر نیویورک به ترتیب زمانی می پردازیم.

تصویر ۱ - مدرسه باهاوس، ماخذ www.gettyimage.com
تصویر ۲ - ساختمان پی اس ای اس، ماخذ www.gettyimage.com

۲-۲-۱- ساختمان مک گراهیل

بنای مک گراهیل به سبک نئو گوتیک و اثر معمار معروف، ریموند هود، یکی از نخستین بنا هایی بود که بیان کاملی از اهداف سبک بین الملل بدست می داد. ساختمان مک گراهیل که در طراحی آن فکری صنعتی وجود داشت ۶۰ طبقه داشت. پنجره های مدرن و باریک، رنگ ها و پرداخت ها به سبک مدرن یا آرت دکو و سفال های سبز مایل به آبی در بنا، همگی ساختمان را به حرکتی مدرن گونه سوق می دهد. از این بنا در نمایشگاه ۱۹۳۲ میلادی تمجید شد و در کاتالوگ نمایشگاه آن را چنین توصیف کردند:"ساختمان مک گراهیل به طرز عالی توانسته است بیانگر ایده ی اولیه ی خود "قفس سر بسته ی فولادی باشد." (تراوونا، ۱۳۸۵)

۲-۲-۲- مقر سازمان ملل

ساختمان دبیر خانه ی سازمان ملل متحد، اولین آسمانخراش شیشه ای شهر نیو یورک است. این ساختمان ترکیبی از دو دیوار بلند شیشه ای سبز- آبی و دو دیوار کم عرض از جنس مرمر خاکستری در طرفین می باشد که در کنار "رودخانه ایست" قد علم کرده است. ساختن بنایی با چنین عظمت، در زمان ساختش در شهر نیو یورک به منزله انقلابی در معماری شهری این منطقه به حساب می آمد. (قبادیان، ۱۳۹۰) بنای ۳۵ طبقه ی سازمان ملل متحد با بلندای ۱۶۵ متر و ۸۷ متر، استقرار دفاتر ۳۵۰۰ دیپلمات، کارمند و محل سکونت دبیر کل سازمان ملل متحد است. (تراوونا، ۱۳۸۵) این برج از لحاظ معماری بنایی بین المللی محسوب می گردد، بدین معنی که در طراحی آن یک همکاری بین المللی وجود داشته است. یک معمار برجسته ی نیو یورکی به نام والاس کی.هریسون با همکاری مکس آبراموویچ، سرپرستی گروه طراحان را از سراسر دنیا مثل "لوکوربوزیه" فرانسوی و "اسکار نیمایر" برزیلی بر عهده گرفته و به طراحی پرداختند. حاصل کار بیشتر نتیجه ی تلاش لوکوربوزیه ی فرانسوی است در حالیکه فن آوری ساخت دیوار های نما، دیوار های خارجی ساختمان های بلند با اسکلت فولادی غیر باربر و بدون عملکرد سازه ای و تشکیل هسته های مرکزی، شامل آسانسور و سیستم تهویه ی هوا، همگی از مشخصات معماری آمریکایی هستند. سر انجام ،بنای دبیر خانه ی سازمان ملل متحد به سمبل "همکاری بین المللی" مبدل شد.

تصویر ۳ - ساختمان مک گراهیل، ماخذ www.flickr.com

تصویر ۴ - ساختمان سازمان ملل متحد، ماخذ www.greatbuilding.com

۲-۲-۳- ساختمان سیگرام

این بنا اولین اثر وندررو در شهر نیویورک، اولین آسمانخراش برنزی و اولین ساختمان با دیوارهای شیشه ای از کف تا سقف است. اگر چه به دلیل وجود خانه ی لور در طرف دیگر خیابان، اولین ساختمانی نبود که با سبک بین المللی در میدان پارک شهر نیویورک ساخته می شد، اما قطعاً یکی از با شکوه ترین آسمانخراش هایی بود که تا آن زمان شکل می گرفت. (مزینی، ۱۳۸۶) این برج ۳۸ طبقه دارای شیشه های برنزی رنگ و چهار چوب های برنزی است که با دست صیقل داده شده اند و یک سکوی گرانیتی مرتفع در کنار دو استخر فواره دار- که عکس ساختمان را منعکس می کند – قراردارد. هنری راسل هیچکاک پس از بازدید از آن چنین نوشت:" هرگز این قدر تنوع و زیبایی را در عین سادگی ندیده بودم."

۲-۲-۴- مرکز تجارت جهانی

مرکز تجارت جهانی شهرتش پس از واقعه ی ۱۱ سپتامبر بیش از پیش شد یکی دیگر از ساختمان های سبک بین الملل بود. در آن چهار برج اداری ۳۴ تا ۵۱ طبقه ، مجموعه ای را به عنوان مر کز انجام مهمترین فعالیت های اقتصادی و تجاری آمریکا فراهم آورده بودند. برج های دوقلو با ۱۱۰ طبقه و ۱۳۵۳ فوت ارتفاع بلندترین برج ها ی جهان بودند. (تراوونا، ۱۳۸۵) از بالای این ساختمان ها می شد تا ۴۵ کیلومتری از هر طرف را دید.

جمع بندی

شیوه ی بین الملل به عنوان یک سبک معماری بلکه یک ایدولوژی از دهه ی سی میلادی مطرح شد و توانست بیش از چهار دهه بر معماری شهر نیویورک تاثیرگذار باشد و ساختمان هایی که به تبعیت از این ساختمان ها در دگر نقاط زمین ساخته شدند دلیل بر مقبول واقع شدن این معماری در برهه زمانی خاص خود است. در جواب منتقدانی که از پایه و بن مخالف چنین معماری هستند باید گفت شاید این مسیری بود که ناگزیر معمار آن برهه می بایست طی می کرد تا به این نقطه برسد که ضعف ها و چالش های آنرا درک نماید و آنرا بعنوان کمال مطلق ننگرد. پس شاید بهتر باشد به جای آنکه آنرا مسیری خطا در تاریخ معماری توصیف نماییم-آنطور که لوسی اسمیت معتقد است- آنرا گذرگاهی در جهت تکامل معماری پنداریم.

تصویر ۵- بنای مرکز تجارت جهانی ، ماخذ www.greatbuilding.com
تصویر ۶ - ساختمان سیاگرام، ماخذ www.greatbuilding.com

مراجع

۱. مزینی، منوچهر (۱۳۸۶) از زمان و معماری، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، تهران
۲. قبادیان، وحید (۱۳۹۰) معماری معاصر غرب، دفتر پژوهش های فرهنگی، تهران
۳. لوسی اسمیت، ادوارد (۱۳۸۰) مفاهیم و رویکرد ها در آخرین جنبش های هنری قرن بیستم، سمیع آذر، علیرضا، نشر نظر، تهران
۴. کرتیس، ویلیام (۱۳۸۲)، معماری مدرن از ۱۹۰۰، ترجمه گودرزی، مرتضی، انتشارات سمت، مرکز تحقیق و توسعه ی علوم انسانی، تهران
۵. لبلنک، سیدنی (۱۳۸۷) معماری قرن بیستم آمریکا، مرتضوی، داریوش، نشر همام، مشهد
۶. تراوونا، آنتونیو (۱۳۸۵) آسمانخراش‌ها، عدیلی، امیر علی، نشر چشمه، تهران